נועם ישראל

פרשת לך לך

ספר

נועם ישראל

על התורה

בראשית

אמרות טהורות ונתיבות יושר מאירים ומזהירים מלהיבים ומנעימים
מחיות ומשמחות נפש כל חי נובעות ונדלות ממקור מים חיים נר ישרא"ל
מאת כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו עטרת ראשנו ותפארתנו

מרן רבי **ישראל ניסן** זצללה"ה

בן הרה"ק המפורסם מופת הדור פועל ישועות בקרב הארץ

מרן רבי **דוד משה** זצללה"ה

מקרעטשניף

שהאיר אור תורתו בעיר **קרית גת** יע"א במשך יובל שנים

יצא לאור על ידי
מכון "נועם ישראל"
רחוב האדמו"ר מחב"ד 5
שכונת רמות דוד
קרית גת

בכל עניני הקונטרס
יש לפנות להמו"ל
0583222323

כל הזכויות שמורות להמו"ל
בקניית כתבי יד הכותבים
ועריכתם, הושקעו ממון רב
ויגיעה רבה, והינם רכושו הפרטי
של המו"ל.
ועל כן לפי דין תורתינו הק'
ולהבדיל לפי החוק הבינלאומי,
אסור לשכפל להעתיק לצלם
לתרגם לאחסן במאגר מידע,
לסדד או לקלוט בכל
דרך ובכל אמצעי אלקטרוני
אופטי מכני או אחד, כל חלק
שהוא מתוכן קונטרס זה, ללא
רשות מפורשת בכתב מבעלי
הזכויות.

עימוד ועיצוב
בדרך לספר
0527663579

התודה והברכה

לבנו של כ"ק רבינו בעל הנועם ישראל זי"ע
כקש"ת מרן אדמו"ר מקרעטשניף – טשערנוביץ שליט"א
המקדיש מזמנו היקר להאיר עינינו בכל עניני הקונטרס
בלב ונפש חפצה,

ואף עדך ועמל ביגיעה רבה לברר מקחו של צדיק
ולדאות את הקונטרס יוצא לאור כליל בהדרו.

יהי ה' אלקיו עמו ויאריך ימים על ממלכתו
עד ביאת גואל צדק בב"א.

התודה והברכה

להמשמש בקודש רבות בשנים אצל רבינו הק' זי"ע
ראש וראשון לכל העושים והמעשים
למען הספר הק' "נועם ישראל"
הגה"ח רבי **אהרן הערבסט** שליט"א
על עזרתו המרובה עבור הוצאת גליון זה
זכות רבינו הק' זי"ע יעמוד לו ולמשפחתו ולכל
יו"ח להתברך בכל מילי דמיטב.

התודה והברכה

לכל העוזרים והמסייעים
להוצאת התורות מכ"ק רבינו הק' זי"ע ובפרט
להרה"צ רבי **מנחם מענדל ראזענבוים** שליט"א
בן כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
והרה"ח רבי **משה טיגרמן** שליט"א

ומכון נר ישראל - טרעבישאן
בהשתדלות הרה"ח **רבי משה פייבר** שליט"א.

ומכון אשי ישראל - מיאלען
בהשתדלות הרה"ח רבי **מנדל הלשטוק** שליט"א.

והרה"ח רבי **ברוך יודא קאץ** משב"ק
כ"ק מרן אדמו"ר מטשערנאוויץ שליט"א.

ברכת מזל טוב
הננו לשגר בזה
ברכת מזלא טבא
קדם מעלת כבוד
הרבנית הצדקנית תליט"א
א"ח רבינו הק' בעל הנועם ישראל זי"ע
לרגל שמחת אירוסי נכדה
החשוב והנעלה נעים הליבות
הרב משה אלימלך שליט"א
בן לבנה כ"ק מרן
אדמו"ר מוטשעדנאוויץ שליט"א
ויה"ר שתזכה לרוות דוב תענוג
ונחת דקדושה מכל יו"ח
לאורך ימים ושנים טובות
מתוך בריות גופא
ונהודא מעליא
אכי"ר

קול רינה וישועה באהלי צדיקים
ברגשי גיל ושמחה ובחרדת קודש
משגרים אנו בזה ברכת
מזלא טבא וגדיא יאה
קדם פני עטרת ראשינו ותפארתינו
מאיר נתיבותינו
כבוד קדושת
מרן אדמו"ר מטשערנאוויץ שליט"א
לרגל אירוסי בנו
הבה"ח המו"מ בתוי"ש
הרב משה אלימלך שליט"א
עב"ג ב"ק תחי'
בת כ"ק האדמו"ר מסאווראן שליט"א
וחתן הרה"צ
גאב"ד דאדומישלא שליט"א
ויהא רעווא מן קדם אבוהון דבשמיא
שמשמחה זו יושפע רוב ברכות וישועות
ואך טוב וחסד ישכון באהלנו כל הימים

פרשת

לך לך

פרשת לך לך

[תשנ"ה]

ואעשך לגוי גדול וגו' והיה ברכה (יב, ב). וברש"י הק' ומעשך לגוי גדול, זה שאומרים אלהי אברהם וכו', יכול יהיו מותמין כאותן ת"ל והיה ברכה, בך מותמין ולא בהם.

ואברהם היה מוכתר במדת החסד, ויצחק במדת הגבורה, ויעקב במדת התפארת שהוא הממוצע בין חסד וגבורה וממוזג משניהם, ואברהם שהיה בעל מדת החסד רומז לשם הוי"ה הק' שהוא שם של מדת הרחמים, ואמרינן בגמ' (פסחים נ.) לא כשאני נכתב אני נקרא, נכתב אני ביו"ד ה"א ונקרא אני באל"ף ד"ל"ת.

וזהו שאמר הכתוב בך חותמין ולא בהם, שאף שהקריאה באל"ף ד"ל"ת, הכתיבה דהיינו החתימה של הקב"ה הוא בשם של מדת החסד והרחמים שהוא יו"ד ה"א.

וירצה לומר, שאף שמלך במשפט יעמיד ארץ והוא עשה את מדת הדין והגבורה שמקטרגת לפניו, כי והמלקים עשה שירלו מלפניו (קהלת ג, יד), מ"מ התכלית בזה היא על מנת שיזכו להכריע ולהמתיק את הדין ולחתום במדת החסד והרחמים לבד, שהיא מדתו של אברהם אבינו, ולא תהיה החתימה בשום עירוב ממדת הדין.

[תשס"ו][א]

ואת הנפש אשר עשו בחרן (יב, ה). וברש"י (ד"ה ואת הנפש) שהכניסן תחת כנפי השכינה. עיקר עבודתו של אברהם אבינו ע"ה היתה הכנסת אורחים, לחלק אוכל לבני אדם, ועי"ז היתה לו השפעה עליהם לקרבן להשי"ת. אברהם אבינו ע"ה היה כמו גדול להשפיע דעתו ומוגתו על בני העולם, וכמו שקירב את כלם מאות ושמונה עשרה ילידי ביתו תחת כנפי השכינה ומל אותם, וכלכתיב בפרשה (יז, כז) וכל אנשי ביתו וגו' נמולו אתו.

ותחילת עבודתו של אברהם אבינו ע"ה היתה בגמדות טובות, שהתנהג בגמדת החסד עם בני אדם, דע"י מידות טובות יכולים להתקרב ולקרב אחרים להשי"ת. וכפי שרמז אצל כמה צדיקים שהיה נראה אצלם בגלוי יותר עבודתם בעניים שבין אדם לחבירו, וודאי שגם עבודתם בחלק שבין אדם למקום היתה בחופן ועלה ונשגב אך מהנראה לעיני בני אדם היה יותר בגלוי חלק העבודה שבין אדם לחבירו, דהאדם יראה לעיניים וה' יראה ללבב.

אברהם אבינו ע"ה שהיה עמוד החסד האציל אוכל לגויים, כי עדיין לא היו אז יהודים, וכמאמר דודי הק' הרבי ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע, אצל אברהם אבינו בגימטריה לא הי' נמצא אפילו דף של "שמות" על השולחן, ומה היתה כל עבודתו, כרוך הכל חיוצן, כרוך הכל סטעפען, וע"י זה קרבם תחת כנפי השכינה[ב]. ובזמנינו נריכים לחלק

א. רבינו הק' זי"ע שבת שבתו בעיר וויען.

ב. ראה בספר ארבעה ארזים שביאר הרה"ק מוהרד"ם זי"ע את כוונת הרה"ק הרבי ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע, שבימי אברהם אבינו ע"ה עיקר הענין היה מדת הכנסת אורחים בלבד, כי בימיו לא היה כי אם זאת בלבד, והיסוד הזה ייסד אברהם אבינו ע"ה שהכנסת אורחים שייך בכל אחד ואחד אפילו אצל גויים.

מזון ליהודים וע"י זה לקרבם להשי"ת ולעבודתו.

וענין זה של הכנסת אורחים שייך בין לעניים ובין לעשירים, לפי העשיר הגדול כשבא בדרך וכדומה ונמאס נפשו למעט מיס או חלב לבו לאוכל קמעא להשיב נפשו, ובא עני ומאכילו ומשקהו אפילו במעט לחם ומיס, הרי החיה את נפשו, דכל הונו וכוחו של העשיר לא יועילו לו בעודו על דרך והוא נגרך למעט לחם ומיס, וכמו שאמר **ב"ק אאמו"ר** זי"ע דליתן לעקא ובדחקין במועלי יוהכ"פ הוא חסד גדול ועניו נעלה מאוד, כי הוא חסד לעניים ולעשירים בשווה, דכולם נגרכים אז להחיות את נפשם.

ואת בריתי אקים את יצחק (יז, כא). בדרך רמז לב' עניים בקדושה, אק"ס נוטריקון אשר קידש ידיד מבטן, גם אק"ס בגימ' מקו"ה.

ויאמר אברהם אל האלקים לו ישמעאל יחיה לפניך (יז, יח). וברש"י (ד"ה יחיה) יחיה ביראתך. היינו שתפילת אברהם אבינו ע"ה על ישמעאל שיחיה היתה רק בתופן שילך בדרך ה' וביראתו, ומבלעדי זה אין לו שום תפן בחייו[ג].

ובמאמר הכתוב על אברהם אבינו ע"ה (יח, יט) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה', שכל מעיו בגידול בניו לא היו רק בשביל המטרה הזאת שיהיו שומרים דרך ה'. וכ"ש להפך, שלא יהיו מהמכעיסים ומקניפים את ה' בתאות הרעיה והתכזריות כאשר עושים זרע ישמעאל כהיום.

ג. וכמו שאמר הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף זי"ע לבנו, וועט איר גיין אין גאט ברוך הוא'ס וועג, וועט ער אייך העלפן, און אויב נישט וואס גייט איר מיך אהן.

וזה שהתפלל מגרהס מגינו ע"ה כמן לו ישמעאל יחיה רק בחופן שיהיה לפניך.

ויעזור השי"ת לעת שיתקיים בחצוד רשעים ריגה כלה שעיל וחותנו ויעלו לציון מושיעים במהרה בימינו, אמן.

[תש"ע]

לך לך וגו' (יב, ח). ל"ך עס המותיות מהמרציות ולשבור את תמוותיו בגי' ב"ן, לך לך פעמייס רומז הגופניות. לב' בניס[ד].

ודבר זה אפשר ללמוד בספר חובות הלבבות שער הפריקות.

לך לך מארצך וגו' (יב, ח). ירמוז ההמשך מסר וחבל על דמגדין. הכתוב שגריך ללכת ולהיפרד

[תשע"א]

לך לך וגו' **אל הארץ אשר אראך** (יב, ח). ירמוז הכתוב בזה לזרז את המדם בתורה ובעבודת הבורא ית"ש, שאל יתחשב כלל בדעת הבריות אם המלעיגים עליו בעבודת השם יתברך, דכך היא דרכו של היצר הרע לקרר ילעגו עליו, וכדאיתא בשו"ע (או"ח ס, ס) ואל יתביים מפני בני אדם

ד. בשלום זכר לתאומים.

את האדם מדרכיו הטובים, שאינו מעיז להסית את האדם להחטיאו בעיקרי מצוות התורה, שהרי לא יהיו דבריו נשמעים, אלא בא בערמה בתחילה להסיתו לחדול ממנהגיו הטובים שהם רק גדר ושייג לתורה, או בחשת מדרכי החסידות שהיא חלק מדרכי עבודת הבורא, ומפתהו בכך שאינו צריך להוסיף ולהדר יותר משאר בני אדם זולתו, כגון בשמירת עיניים יתירה וכדומה, וכי אינו צריך להיות משונה מאחרים.

וע"ז רמז הכתוב לֵךְ לְךָ, שיתהלך בעבודת השי"ת ככל מיטב לבו ולשונו, בדרכי ישרים, בגדרי הקדושה ובדרכי החסידות, ואל ישים אל לבו כלל לכל פיתוי מפיתויי היצר, רק ילך בטח בדרכו בעזות דקדושה, עדי יזכה להגיע אל הארץ אשר אראך, היינו אל השלימות הנכונה שרצוי להשיג בעבודת השי"ת על אמיתה.

התהלך לפני והיה תמים (יז, א). יש לפרש בהקדם פי' הכתוב (משלי יט, כו) מבשרי אחזה אלוה, מבשרי היינו הבריות קדם, וכמאמר הכתוב להלן (יז, יג) בריתי אתן בבשרכם, דלפי דרגתו בשמירת בריתו בקדושה כך אחזה אלוה, שכך זוכה להתקרבות להשי"ת ולהארת פניו.

ובדרך זו יש לפרש הכתוב (תהלים סג, ג) כן בקדש חזיתיך וגו', דלפי מדריגת האדם בקדושה כן יחזה בנועם ה' לראות עוזך וכבודך.

ויהו שאמר הכתוב התהלך לפני, שהדרך שיזכה האדם להתהלך לפני ה' בהתרחות מור פניו ית', היא ע"י והיה תמים, שיהיה תמים ושלם בשמירת קדושתו.

עוד יש לפרש על דרך שפי' זקני הק' הרבי ר' מרדכי'לע

מנדבורנה זי"ע את הכתוב (דברים י, טז) ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד, פי' שאין די במילת בשרו, אלא צריך אף למול ולהסיר את ערלת הלב, ועל ידי כן לא תקשו עוד, שלא יהיו לכם עוד קושיות על השי"ת.

ועל פי זה יש לפרש הכתוב התהלך לפני, היינו ע"י שתלך בדרך היסר בכך שתמול ערלת לבבך וערפך, ע"י כך והיה תמים, תזכה להיות תמיס, בתמונה השלימה בהשי"ת בלא שום קושיות, וכמו שפי' רש"י הק' את הפסוק (דברים יח, יג) תמים תהיה עם ה' אלקיך, התהלך עמו בתמימות, ותצפה לו, ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות.

ותמיד, בכל המצבים, צריך להיות במדריגה זו, להיות תמיס עם ה' בתמונה השלימה ולא להקשות ח"ו שום קושיות על השי"ת, אלא יהא לבו חלוק על המקום[ה], כי אם לקבל כל דבר הבא עליו באהבה ובשמחה.[ו]

הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את (יב, יח). ופי' רש"י הק' בשם המדרש, עד עכשיו לא הכיר בה, מתוך לניעות שבשניהם.

והיינו, שכיון שילא מאברהם אבינו ע"ה מביתו, נגרם לו מכשול שאמר לשרה הנה נא ידעתי וגו', כיון שהלך ממעטת[ז] גם ברוחניות.

ה. עי' רש"י על הפסוק (דברים ו, ה) ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך, שלא יהיה לבך חלוק על המקום.

ו. וכמו שאמרו חז"ל על הפסוק ואהבת וגו' בכל מאודך, בכל מידה ומידה שמודד לך הווי מודה לו במאוד מאוד.

ז. עי' רש"י בתחילת הפרשה (יב, ב) ואעשך לגוי גדול, לפי שהדרך גורמת לשלשה דברים, ממעטת פריה ורביה, וממעטת את הממון, וממעטת את השם, וכו'.

ובא הכתוב ללמדנו, דכל זמן שמדם יוצא בתוך גיתו הרי הוא שמור מן החטא ומכל דבר רע, לך כאשר רק יוצא מגיתו החולה לרשות הרבים, כבר מזדמן השטן לפניו להכשילו חלילה ממשמרת טהרתו.

[תשע"ה]

לך לך מארצך וגו' **ואעשך לגוי גדול** וגו' (יב, ב-ג). פירש **ב"ק אאמו"ר זי"ע** עפ"י **המדרש** (בראשית רבה פרשה נה, ו) **ויהי** אחר הדברים האלה והאלקים נסה את אברהם, כתיב נתתה ליראיך נס להתנוסס מפני קשט סלה, נסיון אחר נסיון וגדולין אחר גדולין כשכיל לנסותן בעולם, כשכיל לגדלן בעולם, כנס הזה של ספינה.

וזהו שאמר הכתוב **לך לך מארצך**, היינו דהקב"ה העמיד את אברהם אביו ע"ה בנסיון בעבור **ואעשך לגוי גדול**, כשכיל לגדלו ולנשאו ולזכותו בשלשה הברכות האמורות בעניין לבניס וממון ושם וכמבואר ברש"י הק'.

ויאמר ה' אל אברם לך לך וגו' (יב, ו). הקשה **ב"ק אאמו"ר זי"ע**, דהא כתוב ויאמר שהוא לשון רכה[ח], ומילו לך לך מאלקי הוא לשון ניווי.

וביותר קשה, דהא להלן כתיב וילך אברם כאשר דיבר אליו ה', הרי שהיה ציווי שהוא לשון קשה ולא אמירה רכה.

ח. עי' רש"י על הפסוק (שמות יט, ג) כה תאמר לבית יעקב, שתאמר הוא לשון אמירה רכה.

ותירץ, דלמנס הבי"ת אמר להאברהם אבינו ע"ה לך לך בתמירה רבה, וכדאיתא בזרע"י הק' להנאתך ולטובתך, והבטיח לו כמה הבטחות טובות, ואעפ"כ לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך, שהבטיחו על בנים ועל הממון ועל הפס, ובפשיל שלא יעלה על דעתנו לומר שאברהם אבינו ע"ה הלך בגלל ההבטחות האלו, וכדאיתא בפסחים (דף פ"ז, ג) אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הוו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס, לכן מעיד עליו הכתוב וילך אברם כאשר דבר אליו ה', שהוא קיבל את ציווי ה' כמו שהיה כאן ליבור ולא בתמירה, היינו שכל מה שעשה לא היה כוונתו ורצונו כי אם לפס קיום מצות ה' בלבד, ולא להנאת עצמו.[מ]

ומקום הניחו לי אחותי להתגדר בו, דהנה הנהגתו של הבי"ת הוא בדרך הפתר, והרבה פעמים ירצה לאדם לעבר ועוגמת נפש, ועליו לדעת שכל דבר הנעשה עמו הוא בהשגחה פרטית מאת ה' כדי להטיב לברואיו, ורק לעת עתה הוא שאינו רואה זאת בעיניו, אבל אח"כ יתברר לו שהכל היה לטובה מאת ה', וכדאיתא בגמ' (ברכות ס:) כל מה דעביד רחמנא לטב עביד.

כמו כן בעת שמעמידים יהודי בנסיון, נראה לו שהוא רע עבורו, ורק לאחר עומדו בנסיון רואה את הטוב הגנוז בו.

דלפעמים רוצים להשפיע על האדם רוב טובה וברכה מן השמים ואינו ראוי לכך, עד שמזכים אותו כדי שיהיה ראוי לקבל השפע, כדבר שנאמר (שמות פ"ו, י"ג) כאשר יעבו אותו כן ירבה וכן יפרוץ, ולפעמים רק בחופן כזה יכול להיוצע, ורק

מ. תורה זו מובא גם בספר ארבעה ארזים בשם מוהרד"ם, וראה בספה"ק אור החיים שפירש כמו"כ בדרך זה.

לאחר שנזדכך בנסיון יוכל להכיר בטובה.

וענין זה מרומז בכתוב שלפנינו, דהנה מע"ג שהבטיח הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה את כל הברכות האלו, מכל מקום בשעת מעשה כאשר נצטווה מאת ה' לילך מארצו וממולדתו ומבית אביו, היה ודאי עכס הדבר קשה בעיניו, דעדיין לא ראה את כל אלו הטובות העתידין לצמוח מזה, וכעת היה רק הקושי לנגד עיניו.

וא"כ מצד אברהם אבינו ע"ה שנצטוה ונתנסה בנסיון זה שהיה בגדי הסתר, היה הציווי ליצור קשה, ולכן כתוב אלו וילך אברם כאשר דיבר אליו ה', ואילו מצד הבי"ת שבילך יכול להכיר בטובה.

ועוד יש לומר בכתוב שלפנינו, דהנה מע"ג שהבטיח הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה את כל הברכות האלו, מכל מקום בשעת מעשה כאשר נצטווה מאת ה' לילך מארצו וממולדתו ומבית אביו, היה ודאי עכס הדבר קשה בעיניו, דעדיין לא ראה את כל אלו הטובות העתידין לצמוח מזה, וכעת היה רק הקושי לנגד עיניו.

וא"כ מצד אברהם אבינו ע"ה שנצטוה ונתנסה בנסיון זה שהיה בגדי הסתר, היה הציווי ליצור קשה, ולכן כתוב אלו וילך אברם כאשר דיבר אליו ה', ואילו מצד הבי"ת שבילך יכול להכיר בטובה.

ובדוקא לו ניתן לאברהם אבינו ע"ה להציג את הטובה בציווי זה, על מנת שיזכה לעמוד בנסיון החמורה התמימה בהסי"ת, וע"י זה דוקא יזכה לכל הברכות, ולולא הקושי הרי לא היה כאן נסיון, והתוס"ק רמזה לנו בזה מעלת אברהם אבינו ע"ה, שאכן עמד בקושי הנסיון, וכי כל נסיון הוא לטובתו של אדם, ודוקא ע"י בחי' ההסתרה והעמידה בנסיון, הוא ההכשרה לכל הטוב הראוי לבוא עליו.

[תשע"ט]

תורה האחרונה שאמר רבינו הק' זי"ע על פרשת לך לך.

לך לך מארצך וגו' ומבית אביך אל הארץ אשר אראך (יב, א).

ירמוז הכתוב, דלא יסמוך אדם על יחוסו וזכות אבותיו, אלא ידמה

נפשו כמילו הוא בן תרח', ויעבוד את השי"ת עבודה תמה עבודה שלימה, ויסלול לו את דרכו בעבודת ה' בעצמו, ובלבד שיהא בלתי לה' לבדו. (ובלשון קדשו: על זאת צריך מויסטרירטען די וועג).

וזהו אומרו לך לך וגו' ומבית אביך, שהמלאך המיוחס ילך לו מלהיסמך על זכות אבותיו, וילמד מאברהם אבינו ע"ה שעבד את השי"ת בכוחות עצמיים, **אל הארץ אשר אראך**, היינו שיסלול לו דרך חדשה בעבודת השם שתהא לפי מידתו השייכת לו, בכל עוז ותעצומות, בלתי לה' לבדו.

לו ישמעאל יחיה לפניך (יז, יח).

לכאורה צריך להבין למה הניח אברהם אבינו ע"ה עליו את הגדולה הזאת בתפילתו על ישמעאל, הרי ודאי לאה ברוח קדשו את הגדות הגדולות אשר יעשו בני ישמעאל לנאציו עם בני ישראל[א].

והנראה לבאר בזה, דהנה בתורתו הענ התבטא אברהם על לידת יצחק בנו, ואברהם אבינו ע"ה היה מדת החסד ולעומת זאת יצחק אבינו ע"ה היה מדת הגבורה, וכשראה אברהם אבינו ע"ה ברוח קדשו שיצחק בנו לא ימוש ממדתו ושהוא שונה ממנו, ונהל ביותר, דהנ כתיב להלן (יח, יט) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט וגו', ולכן אמר להקב"ה לו ישמעאל יחיה לפניך, שיהיה הוא הממשיך במדתו מדת החסד.

אך החמת היא לחין לו לבן לדמות מעשיו למעשי אבינו (ובלשון קדשו:

י. משא"כ על אברהם אבינו ע"ה עצמו שהיה בן תרח יתפרש לך לך וגו' שילך לו בעבודת השי"ת מבית אביך, על אף ועם זאת שהוא מבית אביו תרח, יחדש ויסלול לעצמו דרך בעבודת ה' עם כוחות חדשים.

יא. עי' רש"י לעיל (יב, ו) ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם, להתפלל על בני יעקב כשיבואו להלחם בשכם, ע"כ. שהיו עיניו בראשו לראות את כל המאורעות אשר יארעו לבניו אחריו.

מ'למרף ניסט נמך מממכן דער טממטט), דהמצ במדה מחת והכן במדה מחרת, וכל מחד נריך לעבוד מת המי"ת כפי מדתו, וכנ"ל.

ואף שמין לשנות מדרכי מבות, וביותר מיתת נתנא דבי אליהו (פרק כה) חייב כל מחד לומר מתי יגיעו מעשי למעשי מבותי מברהם יצחק ויעקב, מ"מ זהו רק לענין שנריך כל מחד ללכת במנהגי מבותיו, מבל מופן העבודה נריך שיהא כל מחד לפי דרכו ומידתו.

ובזה מפשר לפרש גם הנאמר לעיל (יב, ח), ויאמר ה' אל מברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך וגו', היינו דאין לבן לדמות עבודתו לעבודת מביו, אלא אל הארץ אשר אראך, היינו דכל מחד יעבוד את המי"ת במדתו עבודה תמה עבודה ישרה בכל לב ובכל נפש.[יב]

יב. ולכן בודאי שיצחק אבינו ע"ה שאחז במדתו השייכת לו בעבודת השי"ת כפי שורש נשמתו הוא, אשר המשיך את דרכו האמיתית של אברהם אבינו ע"ה להיות בכלל האמור ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט.